

De Romeinen (deel 1) - Stad met ruitjes

Tekst en foto's:
CHRISTINE BUYLE

Eindredactie:
BART MOEYAERT

Oudbakken brood

Je kunt geen beter beeld hebben van een Romeinse stad dan in Pompeji en Herculaneum. Je loopt door echte, Romeinse straten en kunt huizen bezoeken die meer dan tweeduizend jaar oud zijn.

Pompeji en Herculaneum lagen aan de voet van de Vesuvius, een vulkaan die in het jaar 79 plots in werking trad en in een oogwenk de steden bedolf. Pas veel later hebben archeologen deze plaatsen teruggevonden en nu kun je er al een groot deel van bezoeken. Je staat versteld van wat er allemaal is bewaard gebleven: gebouwen, muurschilderingen en mozaïekvloeren, meubels en vaatwerk, juwelen, ja zelfs het eten dat op de tafels stond. Brood, bijvoorbeeld, brood van tweeduizend jaar oud.

Hebben we er het raden naar of weten we het zeker? We weten het zeker. In het zuiden van Italië zijn er twee Romeinse steden bewaard en die zien er nog precies zo uit als in de Romeinse tijd. Zo, dus:

Stabiaestraat in Pompeji

Herkenningssteken

Gladiatorenkazerne in Pompeji

HET STRATENPLAN

Het plan van een Romeinse stad zit heel logisch in elkaar. Er zijn twee mooie, rechte hoofdstraten die haaks op elkaar staan. De andere straten lopen parallel met één van beide straten, zodat ze elkaar allemaal in rechte hoeken snijden. Daardoor krijg je een soort ruitjespatroon. (Dit stratenplan doet denken aan dat van New York, een moderne stad die ook uit loodrechte straten bestaat)

Op het kruispunt van de hoofdstraten ligt het forum, een groot plein waar alle belangrijke gebouwen aan liggen. Het forum is het eigenlijke hart van de stad. Het was omzoomd met zuilen en standbeelden van voornamelijk mannen en vrouwen. Voor de beelden stonden panelen waarop je mededelingen van het stadsbestuur kon lezen. Je vindt er de belangrijke religieuze gebouwen. In Pompeji zijn het er vier: de goden Jupiter en Apollo hebben elk een tempel, en ook voor de keizer is er een tempel gebouwd, want die wilde als god worden vereerd. En als vierde is er nog een heiligdom voor de Laren, de beschermgoden van de stad. Alsof die vier tempels nog niet genoeg zijn, staan hier en daar in de stad nog andere tempels. Iedereen had thuis trouwens ook nog eens een privé-altaartje.

Bij het forum van Pompeji staan ook handelsgebouwen en rechtsgebouwen. De voedingsmarkt is een grote ruimte, waar zelfs levend vee werd verkocht. Veel stadsbewoners gingen met plezier de basilica (de rechtszaal) binnen om de advocaten te horen pleiten. Maar het gebouwtje dat misschien nog het meest van al werd bezocht was het openbaar toilet. Weinig mensen hadden thuis een wc.

DE STRATEN

De Romeinse straten waren geplaveid met grote, onregelmatige stenen. Aan weerszijden ervan lag een voetpad, zodat de voetgangers niet gehinderd werden door het verkeer. Hier en daar liggen stenen blokken op straat. Dat waren de Romeinse 'zebrapaden'. De stenen liggen een beetje hoger dan het straatniveau. Dat was bijzonder praktisch als het hard had geregend en de riolen het water niet konden slikken. Je kon zonder natte voeten de straat over.

Als je in Pompeji de sporen ziet die de wagens in de straatstenen hebben uitgesleten, dan beseft je hoe druk het verkeer in die stad moet zijn geweest. Karren met hoge wielen reden af en aan met goederen en personen. Vlak voor de kazerne van de gladiatoren was het voetpad verhoogd om de reizigers gemakkelijker uit de hoge koetsen te laten stappen. Maar de Romeinen kenden ook al verkeersvrije zones. Het forum, dat uitsluitend voor voetgangers was bestemd, en de straten waar geen verkeer door mocht waren afgezet met hoge treden en soms ook met stenen palen.

STRAATLEVEN

Op het stadsplan van Pompeji staan straatnamen. Al die namen zijn door archeologen verzonnen, want

van Romeinse straatnamen is er geen spoor teruggevonden. Wel zie je op straathoeken tegeltjes, gemaakt uit steen of van gebakken klei. Er staan herkenningstekens op: een bloem, een dier of twee mannen die een amfoor (een grote kruik) dragen, bijvoorbeeld. Op de kruispunten staan fonteinen, waarin een figuur is gebeeldhouwd. Hier kunnen de toeristen, net als de Pompejanen vroeger, een slokje drinken of zich wat verfrissen. Voor de inwoners van Pompeji waren die fonteinen heel waardevol, want de meesten hadden thuis geen stromend water. Vaak bevonden zich aan weerszijden van de weg winkeltjes en bars. In de stoepranden kun je nog de gaten zien op de plaats waar vroeger kraampjes stonden. Tussen twee houten palen was een lap stof opgehangen, die dienst deed als luifel boven de koopwaar.

Als je nu de resten van Pompeji bezoekt, kun je nog de sfeer proeven van het vrolijke straatleven vroeger. Voor de minder rijke Pompejaan was de straat een stukje extra woonruimte.